

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Івано-Франківської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Івано-Франківська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Івано-Франківськ та 18 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **287550 осіб**, окремі дані про кількість жінок та чоловіків не надавались громадою (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Добровляни) зареєстровано 443 жителі, а у найбільшому (с. Крихівці) – 4125 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеву-вікову структуру населення громади немає можливості аналізувати, адже громада не надавала дані щодо кількості дитячого населення та показників народжуваності і смертності (табл. 1).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, натомість у громаді проживає 69368 осіб віком 14-35, що складає 24,1% від загальної кількості населення. І хоча немає можливості визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення**, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою. Дані щодо демографічної структури за 2022 рік громадою на попередньому етапі дослідження не були надані.

Таблиця 1

**Демографічна структура Івано-Франківської громади
станом на 1 січня 2024 року**

Показник	2024
Чисельність населення всього	287550
Чисельність жінок	126842
Чисельність чоловіків	108501
Чисельність міського населення із загальної кількості	238196
Кількість жінок з міського населення	дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	49354
Кількість жінок із сільського населення	дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	дані відсутні

Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	44984
Кількість дівчат	22028
Кількість хлопців	22956
Кількість народжених	дані відсутні
Кількість померлих	дані відсутні

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Івано-Франківській громаді згідно з інформацією, наведеною в додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває більше 45000 осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення (табл. 2).

Таблиця 2

Чисельність вразливих груп населення в Івано-Франківській громаді станом на 1 липня 2022 року та 1 січня 2024 року

Показник	Роки	
	2022	2024
Кількість ВПО	41	40708
Кількість багатодітних сімей	107	2775
Кількість дітей у багатодітних сім'ях	381	8724
Кількість сімей, у яких діти мають інвалідність	27	1771
Кількість дітей з інвалідністю	дані відсутні	1771
Кількість сімей, які отримують соціальні послуги	дані відсутні	1087
Кількість сімей, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	394	758
Кількість дітей у сім'ях, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	668	1197
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	дані відсутні	733
Кількість дітей у сім'ях, які отримують допомогу малозабезпеченим сім'ям	дані відсутні	1495
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	дані відсутні	671
Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства	дані відсутні	336
Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	27	303
Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії	3	214
Кількість дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними	дані відсутні	212

аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами		
Кількість осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	дані відсутні	141
Кількість одиноких матерів	77	129
Кількість одиноких батьків	дані відсутні	0
Кількість безробітних (зареєстровані в центрі зайнятості)	дані відсутні	62
Кількість осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	дані відсутні	5
Кількість сімей з дітьми, які отримують соціальні послуги	394	дані відсутні
Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	дані відсутні	160
з них ті, яких влаштовано до малих групових будинків	дані відсутні	17
з них ті, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	21	18
з них ті, які перебувають під опікою/піклуванням	34	125
з них усиновлених дітей	дані відсутні	5

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Івано-Франківській громаді є **внутрішньо переміщені особи, кількість яких зроста порівняно із даними станом на 1 липня 2022 року у 992,9 рази.** Під час **фокус групи з отримувачами соціальної допомоги та послуг у місті Івано-Франківськ**, яка була проведена у жовтні 2022 року, з 14 присутніх усі належали до цієї групи та водночас представляли такі категорії:

- 4 представники сімей, де діти постраждали від воєнних дій;
- 4 представники багатодітних сімей;
- 3 представники сімейних форм виховання;
- 3 представник сімей, які виховують дітей з інвалідністю;
- 1 представник сімей, де є одинокі матері (батьки);
- 1 представник сімей військовослужбовців.

Відтак, деякі учасниці та учасники фокус групи належали одночасно до двох та більше вразливих груп.

2.2. Основні соціальні проблеми та чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільше поширені в Івано-Франківській територіальній громаді

Представники органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг Івано-Франківської громади під час інтерв'ю у жовтні 2022 року зазначили такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- велика кількість ВПО, недостатнє забезпечення ВПО житлом, одягом, продуктами харчування та непродовольчими товарами;
- безробіття;
- потреби пов'язані з настанням зимового періоду (опалення житла, електропостачання);
- зменшенням благодійної допомоги на задоволення потреб громади;
- затримка фінансування та виплат соціальної допомоги;
- сирітство;
- вживання психоактивних речовин, зокрема алкогольних напоїв;

- відсутність соціально-медичних послуг для осіб з психічними розладами, зокрема дітей;
- наявність великої кількості самотніх осіб / батьків.

2.3. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді отримують **1087 сімей**. Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення / повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **загалом співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як:

- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;
- діти, батьки яких (особи, які їх замінюють) ухиляються від виконання своїх обов'язків;
- жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;
- бездомні особи;
- особи, які постраждали від торгівлі людьми.

Серед інституцій, до яких інформанти звертались по допомогу та послуги, учасниками та учасницями фокус-групи були названі **ЦНАП, ЮНІСЕФ, БО «Карітас», БО «СОС Дитячі містечка», Церква християн віри євангельської (протестантська)**.

Під час **анкетування**, коли респонденти мали перед очима **перелік послуг**, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (14 згадувань);	- соціально-психологічна реабілітація (5 згадувань);
- інформування (14 згадувань);	- екстрене (кризове) втручання (4 згадування);
- консультування (12 згадувань);	- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 згадування);
- надання притулку (7 згадувань);	- транспортні послуги (2 згадування).
- представництво інтересів (5 згадувань);	
- соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (5 згадувань);	

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що кількість осіб / сімей, які **отримували послугу** за минулий рік, **дорівнює** числу осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання було зроблено **висновок про потребу в наданні послуги.**

Протягом 2023 року в Івано-Франківській громаді були **надані такі соціальні послуги:**

- інформування;
- консультування;
- посередництво;
- представництво інтересів;
- соціальна профілактика;
- соціальний супровід сімей / осіб у складних життєвих обставинах;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;
- кризове (екстремне) втручання;
- соціальна адаптація.

Варто зазначити, що за даними **додатку 3.2.** до Порядку стосовно **31 особи** був зроблений висновок щодо потреби в наданні **послуги тимчасового відпочинку** для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, проте **інформація** про кількість тих, кому ця послуга була надана, у додатку **відсутня.**

2.4. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи актуальні життєві обставини, **учасниці та учасники фокус-групи,** проведеної у місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року, говорили, передусім, про війну, внутрішнє переміщення, відсутність житла, безробіття, наявність інвалідності у членів сім'ї.

Серед **першочергових послуг,** у яких є гостра потреба, були названі такі:

- інформування (6 осіб);	- представництво інтересів (1 особа);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (5 осіб);	- екстремне (кризове) втручання (1 особа);
- надання притулку (5 осіб);	- соціально-психологічна реабілітація (1 особа).
- консультування (2 особи);	

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у допомозі із соціалізацією дітей з інвалідністю, психологічній підтримці, консультаціях логопеда. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (14 осіб);	- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (5 осіб);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (14 осіб);	
- консультування (12 осіб);	- екстремне (кризове) втручання (4 особи);
- надання притулку (8 осіб);	
- представництво інтересів (5 осіб);	

- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (2 особи).
- транспортні послуги (3 особи);
- короткотермінове проживання (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- забезпечення побутовими товарами (9 осіб);
- психологічна допомога (3 особи);
- інформаційна підтримка (8 осіб);
- юридична допомога (3 особи);
- забезпечення одягом (6 осіб);
- фінансова допомога (1 особа);
- надання постійного проживання (1 особа);
- надання побутової техніки (1 особа);
- забезпечення продуктами харчування (6 осіб);
- допомога з меблями (1 особа);
- допомога з підготовкою дитини до ЗНО (1 особа).
- медична допомога (6 осіб);
- надання довготривалого проживання (4 особи);

Учасники фокус-групи з числа **представників сімей з дітьми-інвалідами** зазначали, що у громаді потрібен розвиток послуги **«денний догляд для дітей з інвалідністю»** та можливість отримувати **консультації фахівців з поведінки дітей**.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2.1** до Порядку надавачами соціальних послуг Івано-Франківської громади є **5 установ** (всі комунальної форми власності):

- Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт»;
- Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування;
- Комунальний заклад «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради;
- Комунальна організація «Будинок нічного перебування».

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в **Міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді** та в **Івано-Франківському територіальному центрі соціального обслуговування** не перевищує планову.

Натомість, в **Івано-Франківському міському центрі соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт»** і в **Комунальному закладі «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради** фактична кількість отримувачів соціальних послуг перевищує планову.

У комунальній організації **«Будинок нічного перебування»** планова кількість отримувачів соціальних послуг не визначається, а **фактична** за 2023 рік склала **409 осіб**.

Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу;
- малозабезпечені сім'ї;
- одинокі матері;
- неповнолітні батьки;
- ВПО;
- постраждали від торгівлі людьми;
- постраждали від жорстокого поводження та насильства;
- сім'ї захисників та захисниць України;
- сім'ї, в яких є ризик соціального сирітства;
- матері, які мали намір відмовитися від новонародженої дитини;
- сім'ї, члени яких перебувають / перебували у конфлікті з законом;
- сім'ї, де є алко/наркозалежні члени родини;
- діти-сироти (не надавав у 2022 році);
- діти, позбавлені батьківського піклування (не надавав у 2022 році);
- особи з інвалідністю (не надавав у 2022 році);
- діти з інвалідністю;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу (не надає зараз, але надавав у 2022 році);
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- малозабезпечені сім'ї (не надавав у 2022 році);
- багатодітні сім'ї (не надає зараз, але надавав у 2022 році);
- ВПО.

Додатково вказані такі категорії:

- **2022 рік:** сім'ї з дітьми військовослужбовців; сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій; сім'ї з дітьми ВПО, які прибули у громаду після 24 лютого 2022 року.

- **2024 рік:** постраждали від торгівлі людьми; постраждали від жорстокого поводження та насильства; сім'ї Захисників та Захисниць України; сім'ї, в яких є ризик соціального сирітства; матері, які мали намір відмовитися від новонародженої дитини; сім'ї, члени яких перебувають/перебували у конфлікті з законом; сім'ї, де є алко/наркозалежні члени родини та інші.

Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт» надає послуги особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування працює для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку.

Комунальний заклад «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради надає послуги таким вразливим категоріям:

- ветерани війни;
- постраждалі учасники Революції Гідності;
- особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;
- члени сім'ї ветерана війни;

- члени сім'ї загиблого (померлого) ветерана;
- військовослужбовці;
- члени сімей військовослужбовців.

Отримувачами послуг комунальної організації «**Будинок нічного перебування**» є:

- бездомні особи;
- особи з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- особи, які постраждали від домашнього насильства.

Аналіз засвідчив, що **три категорії бенефіціарів не входять до переліку** груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Івано-Франківській громаді, а саме:

- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- дитячі будинки сімейного типу;
- багатодітні сім'ї.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Івано-Франківській громаді, представлений у таблиці 3.

Таблиця 3

**Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами
в Івано-Франківській громаді**

Перелік послуг	Назва установа				
	Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Дивосвіт	Дім воїна	Центр соціального обслуговування	Будинок нічного перебування
001.0 інформування	так	ні	ні	ні	так
002.0 консультування	так	ні	так	так	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні	ні	ні	ні
003.0 посередництво	так	ні	ні	ні	ні
004.0 представництво інтересів	так	ні	ні	ні	так
005.0 надання притулку	ні	ні	ні	ні	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні	ні	ні	так
006.0 короткотермінове проживання	ні	ні	ні	ні	ні
007.0 соціальна профілактика	так	ні	так	ні	ні
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні	ні	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні	ні	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні	ні	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	ні	ні	ні	ні

010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	так	ні	ні	ні	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	так	ні	ні	ні	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні	ні	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	ні	так	ні	ні
013.0 соціальна адаптація	так	так	так	так	ні
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	так	ні	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	ні	ні	ні	ні
015.1 догляд вдома	ні	ні	ні	так	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні	ні	так	ні
015.3 денний догляд	ні	так	ні	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
015.4 паліативний догляд	ні	ні	ні	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні	ні	ні	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	так	ні	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	ні	ні	ні	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні	ні	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні	ні	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні	ні	ні	ні
019.0 натуральна допомога	ні	ні	ні	так	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні	ні	ні	ні	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового	ні	ні	ні	ні	ні

апарату та пересуваються на кріслах колісних					
022.0 переклад жестовою мовою	ні	ні	ні	ні	ні
023.0 транспортні послуги	ні	так	ні	так	ні

Як бачимо, у Івано-Франківській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються в громаді:

- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- надання притулку;
- соціальний супровід;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- переклад жестовою мовою;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних.

Інші послуги, які не надаються в громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- паліативний догляд;
- персональний асистент;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Івано-Франківській громаді свідчить, що у їхніх **штатних розкладах не представлені певні вузькі спеціалісти, а саме:**

- вихователь;
- помічник вихователя;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- ерготерапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- лікар-фізіотерапевт;
- дитячий лікар-невролог;
- дитячий лікар-психіатр.

Посада **практичного психолога** є в установах «Дивосвіт», «Дім воїна» і «Будинок нічного перебування» та представлена відповідно **1, 3 й 1 штатними одиницями**. В «Дивосвіті» ця посада заповнена, в «Домі воїна» всі три штатні одиниці залишаються не задіяними, а у «Будинку нічного перебування» зайнято 0,5 ставки. Зважаючи на високу потребу вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку кількість фахівців **важко назвати достатньою**.

Крім того, у громаді зареєстровано **303 дитини** на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Канали, організація інформування та рівень поінформованості про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час опитування цільових груп респондентів під час **фокус-групи**, проведеної в місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року, було встановлено, що основними **комунікаційними каналами інформування** жителів про соціальні послуги в Івано-Франківській громаді є: інформування шляхом особистих прийомів, інформаційні друковані матеріали Івано-Франківського ЦСМС, інформування на гарячу лінію, місцеве телебачення, ФБ сторінки Івано-Франківського ЦСДС, Служби у справах дітей та БО «СОС Дитячі містечка», групи Viber та інші канали.

Водночас **опитування**, проведене серед цільових груп, показало, що респонденти погано орієнтуються в інформації про те, що таке соціальні послуги та де їх можна отримати. Серед респондентів такою інформацією володіють переважно **батьки з дитячих будинків сімейного типу**, проте і вони частково плутають функції соціальних служб із функціями служби у справах дітей. Більшість респондентів зазначили, що **не отримували інформацію від СЦСС**, оскільки не є отримувачами послуг. Також респонденти звертаються за інформацією до місцевого Центру надання адміністративних послуг.

Однією з **цільових груп**, яка в першу чергу потребує інформування про послуги та необхідну допомогу, є **сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю**, а також **сім'ї ВПО**, яким часто надають застарілу інформацію.

Актуальність інформування про соціальні послуги, допомогу, пільги підтвердили респонденти серед надавачів соціальних послуг та представників органів місцевого самоврядування, а також представники цільових груп.

Мешканці громади під час **фокус-групового обговорення** зазначали, що їм було б зручно отримувати інформацію про соціальні послуги з каналів Viber чи Telegram, рідко згадували повідомлення через СМС, листівки. Під час **опитування** були висловлені такі **пропозиції щодо заходів**, які необхідні для підвищення рівня інформованості про соціальні послуги: створення чат-бота, який матиме постійну оновлену інформацію, або в якому люди

зможуть самостійно вводити відповідну інформацію. Представники ЦСС у ході інтерв'ювання додатково наголошували на необхідності якісної соціальної реклами.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у додатку 4 до Порядку, Івано-Франківська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими показниками:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

У 2023 році в громаді без залучення бюджетних коштів проводився **моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти**.

Реалізується **участь суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Івано-Франківський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді бере участь у визначенні **потреб населення в соціальних послугах**, проведенні внутрішньої оцінки якості наданих соціальних послуг. Працівники МЦСССДМ систематично **підвищують свій професійний рівень** на курсах підвищення кваліфікації та беручи участь в різноманітних тренінгах, семінарах, воркшопах, зокрема: «Сімейно орієнтована модель надання соціальних послуг в процесі ведення випадку», «Позитивне батьківство», «Основи кейс-менеджменту у випадках гендерно зумовленого насильства», «Психосоціальна підтримка і захист у надзвичайних ситуаціях. Перша психологічна допомога, кейс-менеджмент» тощо.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) бере участь у визначенні потреби громадян похилого віку та осіб з інвалідністю у наданні соціальних послуг, проводить внутрішню оцінку якості надання соціальних послуг. Працівники територіального центру протягом 2023 року пройшли **навчання та підвищення кваліфікації на такі теми:**

- «Надання соціальних послуг за рахунок державних коштів»;
- з питань охорони праці;
- з питань електробезпеки;

- з протидії вигорання для працівників системи соціального захисту Івано-Франківської області;
- навчання по роботі в Єдиній інформаційній системі в частині внесення та опрацювання Реєстрів надавачів соціальних послуг»;
- «Сучасні інформаційні технології для працівників управлінь соціального захисту населення в Івано-Франківській області»;
- «Гендерно зумовлене насильство»;
- з питань реалізації постанови КМУ від 01.06.2023р. №546 «Про тимчасове переміщення (евакуацію) дітей, осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування та їх повернення;
- з питань виявлення та перенаправлення постраждалих від торгівлі людьми експлуатації;
- «Правове регулювання трудових відносин і захист соціально-економічних прав та інтересів працівників державних установ»;
- з питань пожежної безпеки.

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив у громаді за надані соціальні послуги на платній основі у 2023 році, у **додатку 4** до Порядку **не зазначений**.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) за результатами вжитих заходів у 2023 році **залучив від благодійників натуральну допомогу на суму 469297 грн та фінансову допомогу в розмірі 52499 грн**.

Укладення **угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами **недержавного сектору, договорів про співробітництво територіальних громад у сфері надання соціальних послуг та угод (договорів) про співробітництво з районною та / або обласною радами** в 2023 році в громаді **не відбувалось**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. **Частину меморандумів, договорів (більшість положень) виконано повністю**.

У громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **лише частково включені основні положення** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах. **Стратегія містить** оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак **не містить** системи показників для моніторингу. **Виконані лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. **Рішенням Івано Франківської міської ради** від 08.11.2019 року № 273-32 внесено зміни у рішення Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року «Про затвердження Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року», де враховано зміни у зв'язку з утворенням Івано-Франківської міської територіальної громади під час реформи децентралізації.

Також наявні **затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади** щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах та **охоплено більшу частину етапів** надання соціальних послуг.

У громаді затверджені **звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів** економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року. **Більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано**.

У громаді є «**Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки**», затверджена рішенням міської ради від 29.04.2021р. №152-8, пролонгована рішенням міської ради від 15.12.2023р. № 249-39 до 2025 року, яка **містить** завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак **не містить** системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та здебільшого враховано** потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, а у **бюджетних пропозиціях до прогнозу** місцевого бюджету **враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади. У прогнозі місцевого бюджету **врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У **бюджетному запиті головного розпорядника бюджетних коштів здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та організації надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету. **Обсяги видатків на соціальні послуги**, зазначені у бюджетному запиті головного розпорядника бюджетних коштів, **враховані у проекті місцевого бюджету** на звітний рік.

Таким чином, **бюджетне планування в Івано-Франківській громаді певним чином узгоджене з прогностними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік.

У звітному році в доступній для громадськості формі бюджету для громадян було опубліковано інформацію про обсяг видатків на соціальні послуги у місцевому бюджеті.

У 2023 році в Івано-Франківській громаді були проведені консультації з громадськістю з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, та був застосований механізм громадського бюджету і проведений конкурс громадських проєктів. У звітному році до громадського бюджету та/або на конкурс громадських проєктів (ініціатив) було подано 3 проєкти, спрямовані на розвиток соціальних послуг, соціальної інфраструктури. Інформація щодо кількості проєктів-переможців, обсягу фінансування, спрямованого на реалізацію проєктів, та стан їх реалізації й ефективності виконання в додатку 4 до Порядку громадою не наведена, який інформація щодо мобілізації власних доходів місцевого бюджету в Івано-Франківській громаді за 2021-2023 роки.

У 2023 році громада на участь у конкурсі для місцевого самоврядування подала 20 заявок (проєктів), спрямованих на розвиток соціальних послуг. Переможцями конкурсу стали 6 проєктів, які були реалізовані із залученням обсягу коштів у розмірі 865,977 тис. грн. За результатами реалізації проєктів надано психологічну та фінансову підтримку надавачам соціальних послуг, покращено матеріально-технічну спроможність системи соціального захисту.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році брав участь у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг, а також вживав заходів для участі та брав участь в державних цільових програмах, проєктах, заходах, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади, спрямованих на розвиток соціальних послуг, проте коштів з Державного бюджету в результаті цієї участі не отримав.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022-2023 роки представлені у таблиці 4.

Таблиця 4

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Івано-Франківській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	25138,88	28432,74	35390,42
Забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	3934,2	3307,7	3381,3
Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	10061,3	11739,6	14079,7
Утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	5386,7	5677,7	7253,9
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	1775	1538	1904
Інші бюджетні програми: забезпечення соціальними послугами громадян похилого віку, інвалідів, дітей інвалідів, хворих, які не здатні до самообслуговування, потребують сторонньої допомоги, фізичними особами	3981,68	6169,74	8771,52
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в Івано-Франківському міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в розрахунку на одну особу, виходячи з кількості осіб отримувачів соціальних послуг	7,1	6,8	6,1
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	не вказано	не вказано	не вказано
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	не вказано	не вказано	не вказано

Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг, були **затверджені вчасно**. **Мета** бюджетних програм **відповідає пріоритетам** економічного і соціального розвитку, а **завдання відповідають меті**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році в громаді **не проведений**.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, **що наявні ресурси та надавачі соціальних послуг, які функціонують в Івано-Франківській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження в Івано-Франківській міській територіальній громаді

Під час **колективного обговорення на фокус-групі**, проведеної у місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- створення батьківських груп самопідтримки (10 згадувань);
- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (3 згадування);
- додаткові консультації, інформація спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Івано-Франківськ висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Івано-Франківської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. Закон України «Про соціальні послуги»;

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Івано-Франківської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від **представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг** Івано-Франківської міської територіальної громади зібрана під час

індивідуальних структурованих інтерв'ю, а від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг – у процесі фокусованого групового інтерв'ю та анкетування жителів громади. Зазначені дослідження проводились у місті Івано-Франківськ в жовтні 2022 року в межах проекту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Івано-Франківської ТГ_Городенка 14 березня.pptx
2. Івано-Франківська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дивосвіт.docx
4. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дикун.docx
5. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дім воїна.docx
6. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Територіальний центр.docx
7. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_БНП.docx
8. Івано-Франківська громада_Додаток 2.2.docx
9. Івано-Франківська громада_Додаток 3.1.docx
10. Івано-Франківська громада_Додаток 3.2.docx
11. Івано-Франківська громада_Додаток 4.docx